

Логвин М.В. Напрями вдосконалення правового регулювання фінансового контролю / М.В. Логвин // Актуальні питання адміністративного права та процесу : матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів та студентів, м. Кривий Ріг, 16 грудня 2016 р. - Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. - С. 72-76.

Логвин М. В.

студентка 5 курсу

Навчально-наукового інституту права

Сумського державного університету

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Стрімке збільшення масштабів фінансової діяльності держави, юридичних і фізичних осіб, а також ускладнення зв'язків і відносин у фінансовій сфері зумовлюють зростання ролі фінансового контролю в життєдіяльності будь-якої держави. Повнота та своєчасність надходження грошових коштів у державні фонди, дотримання діючого законодавства під час їх розподілу та використання залежать від організації і здійснення фінансового контролю. Тому результативний фінансовий контроль є необхідною умовою існування сильної держави та важливим фактором її розвитку [1, с. 41].

Водночас дослідження теоретичних та практичних засад фінансового контролю, не зважаючи на велику кількість публікацій з цієї проблематики, все ще залишається логічно незавершеним. Недоліки наявної системи фінансового контролю можна сформулювати у трьох основних напрямках: законодавчі; організаційні; методологічні.

До недоліків законодавчого характеру можна віднести те, що сьогодні в Україні немає єдиного нормативно-правового акту, який би визначав загальні засади організації і здійснення фінансового контролю. Характеризуючи Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [2], маємо змогу виявити певні недоліки його змісту. По-перше, він не містить поняття державного фінансового контролю, що не дає можливості чітко окреслити його сутність і спричиняє багато дискусій серед вітчизняних

Логвин М.В. Напрями вдосконалення правового регулювання фінансового контролю / М.В. Логвин // Актуальні питання адміністративного права та процесу : матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів та студентів, м. Кривий Ріг, 16 грудня 2016 р. - Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. - С. 72-76.

науковців. По-друге, відсутнє поняття системи державного фінансового контролю та її елементів. Закон містить досить широку характеристику діяльності контролюючих органів ДФК, однак відсутні основні засади діяльності підконтрольних суб'єктів, об'єкт та предмет ДФК окреслюється розпорошено через характеристику компетенції його органів.

Фінансовий контроль є окремою частиною державного контролю. А другий є невід'ємним атрибутом ринкової економіки. Саме завдяки йому запобігають ся порушення і свавілля в економіці. Але і самі контролюючі органи та посадові особи не повинні допускати порушень і зловживань своїми повноваженнями. Якщо по відношенню до суб'єктів господарювання діє принцип «дозволено усе, що не заборонено законом», то по відношенню до державних контролерів застосовується принцип «дозволено лише те, що прямо дозволено законом», який підтверджує у них наявність виключної компетенції [3, с. 101]. Проте їх компетенція в окремому визначенні поняття державного контролю не окреслена.

До чинного Закону необхідно внести зміни для врегулювання вищезазначених проблемних питань. На нашу думку, необхідно поєднати визначення С. І. Лучковської [4] та Л.К. Воронової [5, с. 53] і охарактеризувати фінансовий контроль як врегульовану нормами права діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших контрольних суб'єктів фінансових правовідносин, спрямовану на забезпечення законності, фінансової дисципліни, раціональності в процесі формування, розподілу й використання централізованих і децентралізованих фондів коштів.

Продовжуючи характеристику проблем законодавчого характеру у сфері фінансового контролю, слід зазначити, що системи державного фінансового контролю в таких країнах, як США і Велика Британія, передбачають загальноприйняті стандарти здійснення державного контролю. У вітчизняній науці і практиці відсутні єдині методики, стандарти контрольної діяльності, що

Логвин М.В. Напрями вдосконалення правового регулювання фінансового контролю / М.В. Логвин // Актуальні питання адміністративного права та процесу : матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів та студентів, м. Кривий Ріг, 16 грудня 2016 р. - Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. - С. 72-76.

призводить до різнодії контролюючих органів на всіх рівнях [6, с. 14]. Прийняття таких стандартів забезпечить системність діяльності органів державного фінансового контролю, створить організаційно-методичну основу спеціалізації і кооперування цих органів, додасть їх системі властивості самоорганізації [7, с. 358].

Організаційними недоліками можна вважати нереалізованість наданих органам державного фінансового контролю повноважень з організації і здійснення контролю [8]. Здійснення фінансового контролю залежить не лише від контролюючих органів, а від підконтрольних суб'єктів, які повинні створювати належні умови для роботи посадових осіб, що проводять перевірку або ревізію. У певних випадках підконтрольні суб'єкти не просто не виконують обов'язки свої чи вимоги посадових осіб контрольних органів, а навіть і перешкоджають проведенню ревізій чи перевірок. Відповідно до п. 9 ст. 10 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [2] органу державного фінансового контролю надається право накладати у випадках, передбачених законодавчими актами, на керівників та інших службових осіб підконтрольних установ, адміністративні стягнення. Доцільно було б розширити зміст цієї норми на предмет таких підстав, вказавши, що за невиконання вимог осіб, які проводять перевірку чи ревізію, перешкоджання їх проведенню, у разі відмови від участі у проведенні та за незалежне виконання приписів контролюючих органів можуть бути накладені адміністративні стягнення, тобто за ці дії чи бездіяльність встановити адміністративну відповідальність [7, с. 363].

Основним недоліком методологічного характеру є відсутність єдиного бачення методології фінансового контролю. Важливе значення має проблема його ефективності. Необхідно прагнути того, щоб кожна перевірка чи ревізія сприяла не лише виправленню недоліків, які існують у фінансовій сфері, а і їх попередженню, укріпленню фінансової дисципліни, збільшенню ефективності

Логвин М.В. Напрями вдосконалення правового регулювання фінансового контролю / М.В. Логвин // Актуальні питання адміністративного права та процесу : матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів та студентів, м. Кривий Ріг, 16 грудня 2016 р. - Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. - С. 72-76.

та покращенню роботи чи діяльності підконтрольного суб'єкта. Ефективність контролю – це співвідношення між метою, яку ставив перед собою контролюючий орган і досягнутим результатом, з найменшими затратами часу, сил і засобів. Тому вона не може замірятися кількістю проведених перевірок, кількістю об'єктів, що підлягали контролю або кількістю рішень, прийнятих за результатами контролю. І навіть кількість накладених санкцій не може бути підставою для визнання контролю ефективним і дієвим. Основним критерієм є досягнуті реальні результати – нормальне, належне функціонування підконтрольного об'єкта в майбутньому, недопущення ним порушень фінансової дисципліни. Тому основними напрямками підвищення ефективності є не лише зменшення кількості перевірок, а і підвищення їх якості, дієвості, проведення комплексних перевірок [7, с. 364-365].

Таким чином, вдосконалення правового регулювання фінансового контролю залишається актуальною темою для науковців, оскільки ряд проблемних питань залишаються спірними або взагалі не вирішеними. Їх вирішення дозволить сформувати єдину ефективну систему фінансового контролю. Тобто необхідно забезпечити функціонування такої системи контролю, яка б ефективно запобігала всім можливим порушенням і зловживанням, а також вказувала на ті недоліки, які існують на об'єктах контролю та можливості їх усунення в майбутньому.

Література:

1. Шевчук О.А. Державний фінансовий контроль: наукова парадигма / О.А. Шевчук // Вісник КНТЕУ. — 2011. — № 1. — С. 41—50.
2. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України № 2939-ХІІ від 26 січня 1993 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>. — Заголовок з екрану.

Логвин М.В. Напрями вдосконалення правового регулювання фінансового контролю / М.В. Логвин // Актуальні питання адміністративного права та процесу : матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції курсантів та студентів, м. Кривий Ріг, 16 грудня 2016 р. - Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2017. - С. 72-76.

3. Деревянко Б.В. Про удосконалення здійснення державного контролю та нагляду за діяльністю суб'єктів господарювання / Б.В. Деревянко // Юридичний науковий електронний журнал. — 2015. — № 4. — С. 99—102. — Режим доступу : http://www.lsej.org.ua/4_2015/26.pdf.
4. Лучковська С.І. Поняття фінансового контролю, його суб'єкти й об'єкт // Фінансове право [Електронний ресурс]: навч. посібник / С.І. Лучковська. — К.: КНТ, 2010. — 296 с. — Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072021894/pravo/finansove_pravo. — Заголовок з екрану.
5. Воронова Л.К. Финансовое право: Учеб. пособие для студентов юрид. вузов и ф-тов / Л.К. Воронова, М.П. Кучерявенко. — Харьков: Легас, 2003. — 359 с.
6. Державний фінансовий контроль / Аналіз групи економічного та фінансового законодавства Українсько-Європейського консультативного центру з питань законодавства. — К.: Видання UEPLAS, 2001. — 15 с.
7. Савченко Л.А. Правові проблеми фінансового контролю в Україні [Текст] : дис. доктора юридичних наук: 12.00.07 / Савченко Леся Анатоліївна. — Ірпінь, 2002. — 454 с.
8. Єрміїчук Н.І. Напрями вдосконалення державного фінансового контролю в Україні / Н.І. Єрміїчук // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://bsfa.edu.ua/files/konf_november/iermijchuk.pdf. — Заголовок з екрану.